

6.2. ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ ПРОДУКТИВНОГО ТВАРИННИЦТВА, ЙОГО СУЧАСНИЙ СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ

Розведення великої рогатої худоби, свиней, овець, коней верблюдів, ослів відоме вже з часів неоліту. Найбільш стародавніми регіонами тваринництва є Близький Схід, Середземномор'я, Північна Африка, Причорномор'я, територія Стародавніх Китаю і Індії. У зоні пустель і напівпустель тваринництво було представлено верблюдівництвом, курдючним вівчарством, а в тундрі – оленярством.

На території України тваринництво, зокрема скотарство і вівчарство, розвивається досить інтенсивно з трипільської культури як кочове. Особливе місце тваринництво займало у кимерійців, скіфів. Традиційно у цих народів тваринництво було кочівним.

Тваринництво завжди було важливою галуззю господарювання, джерелом продуктів харчування і різноманітної сировини. Велику рогату худобу, коней, верблюдів, ослів, слонів широко використовували як робочу силу і транспортний засіб. Наприклад, з бронзового віку скот використовували для орання землі, коней і слонів – у військовій справі.

Значною мірою одомашнення, розведення і використання худоби визначило перехід суспільства від матріархату до патріархату.

Розведення худоби не тільки забезпечувало людину продуктами харчування, але дозволило створювати їх резерви і навіть надлишки, що створювало можливості для торгівлі. Обмін і торгівля худобою сприяли

накопиченню багатств, соціальному розшаруванню суспільства.

Тваринництво здійснювало значний вплив на розвиток культури і науки тощо.

У процесі одомашнення спостерігаються зміни тварин, наприклад наступні:

- значно зросла їх жива маса і розміри;
- спостерігається ослаблення слуху і зору;
- спостерігається зниження загальної адаптивності до зовнішніх умов;
- зменшилась маса голови, розміри і маса головного мозку, розміри риг, рухливість вух;
- збільшилась маса жиру в організмі;
- подовжилась лактація і зросла молочна продуктивність;
- зросло різноманіття масті, вона стала не природовідповідною;
- ослабла вираженість сезонності розмноження тощо.

Значний внесок у розвиток зоотехнії здійснили вітчизнянні вчені: М.П. Чирвинський, І.І. Іванов, Ю.Ф. Лискун, М.Ф. Іванов, П.М. Кулешов, М.Д. Потьомкін, П.Д. Пшеничний, І.Ф. Шульженко, Х.І. Класен, М.А. Кравченко, М.М. Колесник, Д.К. Михновський, І.В. Смирнов, Ф.І. Осташко, Б.М. Чухрій, В.А. Яблонський, Й.З. Сірацький, П.П. Прилуцький, І.О. Макар, В.Б. Близніченко, П.З. Столярчук, А.П. Кругляк, Г.С. Шарапа, К.П. Летучев та інші.

Стан тваринництва країн світу на рубежі ХХ- ХХІ сторіч. На рубежі ХХ і ХХІ сторічч тваринництво у більшості країн світу характеризується динамічним розвитком, освоєнням інтенсивних технологій, підвищенням продуктивності, зростанням виробництва продукції. Спостерігається зміна як у чисельності й структури поголів'я (табл. 6.2.1), так і в об'ємах і структурі виробництва окремих видів тваринницької продукції.

Таблиця 6.1 Чисельність сільськогосподарських тварин світу, тис.голів

Вид тварин	Р і к			
	1999	2000	2001	2001 у % до 1999
1	2	3	4	5
Велика рогата худоба	1332249	1346430	1351792	101,5
Буйволи	162067	164446	165724	102,3

Закінчення таблиці 6.1

1	2	3	4	5
Верблюди	18840	19105	19334	102,6
Свині	904142	908166	922929	102,1
Вівці	1052952	1057827	1056184	100,3
Кози	713145	725470	738246	103,5
Кури , млн.	13888	14461	14859	107,0
Качки, млн.	833	887	917	110,1
Індики, млн.	242	239	243	100,4
Коні	58345	58128	58244	99,8
Мули	13538	13543	13463	99,4
Осли	42822	42771	42822	100,0

Виробництво продукції тваринництва за цей період представлено в таблиці 6.2

Таблиця 6.2 Виробництво продукції тваринництва у світі, тис. т

Види продукції	Р і к			
	1999	2000	2001	2001 у % до 1999
1	2	3	4	5
М'ясо всього	229595	232965	236541	103,0
Яловичина і телятина	56234	56517	56647	100,7
М'ясо буйволів	3081	3028	2939	95,4
Баранинв і ягнятина	7443	7624	7532	101,1
Козлятина	3659	3813	3759	102,7
Свинина	89698	69584	91188	101,7
М'ясо птахів	65237	68010	69949	107,2
Конина	676	682	674	99,7
Молоко корів	483508	488213	493828	102,1
Молоко буйволів	65990	68177	69248	104,9
Молоко овець	8030	8004	7808	97,2
Молоко кіз	12140	12377	12455	102,6
Сир	15767	16294	16507	104,7
Вешкове масло	6989	7213	7503	107,3
Згущене молоко	3875	3828	3819	98,6
Яйця курячі	49990	51354	52435	104,9
Яйця інших видів птахів	3903	4038	4159	106,6
Мед	1234	1265	1263	102,3

Поголів'я корів і виробництво молока у розрізі окремих країн з розвинутим скотарством, континентів і у світі представлено в таблиці 6.3.

Таблиця 6.3 Поголів'я корів і виробництво молока

Світ, континент, країна	Чисельність корів, тис.гол.				Виробництво молока, тис. т			
	1999 р.	2000 р.	2001 р.	2001р у % до 1999р.	1999	2000	2001	2001р у % до 1999р.
Світ	224102	226028	223810	99,9	483508	488213	493828	102,1
Європа	30857	30052	29798	86,6	158005	156769	156786	99,2
Беларусь	1946	1850	1840	94,5	4741	4320	4300	90,7
Франція	4376	4375	4412	100,8	24892	24898	24890	100,0
Німеччина	4795	4635	4524	94,3	28334	28332	28300	99,9
Данія	640	614	620	96,9	4655	4720	4660	100,1
Естонія	159	138	136	85,5	626	629	687	109,7
Фінляндія	372	364	388	104,3	2478	2445	2500	100,9
Італія	2126	2172	2150	101,1	11736	11741	11900	101,4
Нідерланди	1590	1532	1470	92,4	11174	11135	10500	94,0
Польща	3077	2785	2758	89,6	12284	11901	12030	97,9
Росія	13139	13498	13000	98,9	31973	31600	31980	100,0
Іспанія	1350	1224	1300	96,3	6300	6074	6294	99,9
Швеція	449	428	425	94,6	3299	3300	3300	100,0
Англія	2440	2336	2251	92,2	15014	14489	14717	98,0
Україна	5565	5272	4958	89,1	13140	12436	13200	100,4
Азія	68786	69681	70542	102,5	81246	83188	84900	104,5
Китай	4810	4940	5032	104,6	7514	8632	9570	100,6
Індія	34700	36000	37000	106,6	32800	34000	35000	106,7
Казахстан	1962	2020	2000	101,9	3535	3730	3700	104,7
Японія	1279	1280	1270	99,3	8460	8497	8450	99,9
Ізраїль	125	125	120	96,0	1194	1186	1211	101,4
Північна Америка	20295	20654	20674	101,9	94653	97357	96638	102,1
Канада	1180	1141	1136	96,3	8164	8090	8170	100,1
Мексика	5700	6800	6800	101,5	8877	9311	9501	107,0
США	9156	9210	9120	99,6	73804	76067	75025	101,6
Південна Америка	30826	31423	29788	96,6	44593	44782	47055	105,5
Аргентина	2500	2450	2450	98,0	10649	9933	8600	90,1
Бразилія	17396	17885	16045	92,2	19661	20380	22580	114,8
Африка	38240	39039	38394	100,4	18701	18986	18645	99,7
Океанія	5566	5592	5819	104,5	21425	23469	24623	114,9
Австралія	2154	2200	2206	102,4	10483	11172	11398	108,7
Нова Зеландія	3358	3338	3557	105,9	16881	12235	13162	121,0

У світі чисельність корів протягом 1999-2001 років залишалась на одному рівні, а виробництво молока за рахунок підвищення надоїв збільшилось на 2,1%. В Європі поголів'я корів скоротилось на 3,4%, а виробництво молока - лише на 0,8%. В Азії збільшились як чисельність корів (на 2,5%), так і

виробництво молока (на 4,5%). У Північній Америці збільшились виробництво молока на 2,1%, а чисельність корів – на 1,9%. У Південній Америці поголів'я корів скоротилось на 3,4%, а виробництво молока зросло на 5,5%. В Африці змін у чисельності корів і виробництві молока не спостерігалось. В Океанії збільшились поголів'я корів на 4,5%, а виробництво молока – на 14,9%. Ці зміни, головним чином, забезпечили Нова Зеландія й Австралія.

У країнах світу молочна продуктивність корів зросла на 2,2% (табл. 6.4) і становила у 2001 році 2206 кг.

Таблиця 6.4 Надій молока на корову, кг

Світ, континент, країна	Р і к			
	1999	2000	2001	2001 р. у % до 1999 р.
<i>1</i>	2	3	4	5
Світ	2158	2160	2206	102,2
Європа	5121	5216	5262	102,7
Беларусь	2456	2335	2337	95,9
Данія	7274	7687	7516	103,3
Естонія	3944	4544	5053	128,1
Фінляндія	6653	6715	6452	97,0
Франція	5688	5691	5641	99,2
Німеччина	5909	6112	6256	105,9
Італія	5520	5406	5535	100,3
Нідерланди	7028	7268	7149	101,6
Польща	3992	4273	4362	109,3
Росія	2433	2341	2460	101,1
Іспанія	4667	4940	4842	103,7
Швеція	7355	7717	7759	105,5
Англія	6153	6202	6538	106,3
Україна	2361	2359	2662	112,7
Азія	1181	1194	1204	101,9
Китай	1562	1747	1902	121,8
Індія	945	944	946	100,1
Казахстан	1802	1847	1850	102,7
Японія	6614	6638	6654	100,6
Корея Південа	7334	8833	9064	123,6
Саудівська Аравія	8035	8035	8035	100,0
Ізраїль	9552	9491	10093	105,7
Північна Америка	4664	4714	4674	100,2
Канада	6919	7093	7192	103,9
Мексіка	1325	1369	1397	105,4
США	8061	8259	8226	102,0
Південа Америка	1447	1425	1580	109,2
Аргентина	4260	4054	3918	92,0
Бразилія	1130	1140	1407	124,5

Закінчення таблиці 6.4

1	2	3	4	5
Африка	489	486	486	99,4
Океанія	3849	4197	4232	110,0
Австралія	4867	5078	5167	106,2
Нова Зеландія	3240	3666	3700	114,2

В Європі надій на корову становить 5262 кг, у Північній Америці 1580 кг, Азії 1204 кг, в Африці 486 кг. Найвищу молочну продуктивність мають корови в Ізраїлі – 10093 кг, Південій Кореї (9064), США (8226) кг, Саудівській Аравії (8035), Швеції (7754), Данії (7516), Канаді (7192), Нідерландах (7143), Англії (6538), Франції 5641 кілограмів. В Україні станом на січень 2005 року порівняно з показниками 1990 року, виробництво молока зменшилось у сім разів, проте, за валовим виробництвом республіка займає п'яте місце серед європейських держав і входить у десятку найбільших виробників молока. Нині в Україні лише 25% корів сконцентровано в громадських господарствах, а приватні володіють понад 75% молочного стада.

Дані про кількість худоби та виробництво яловичини і телятини представлені в таблиці 6.2.5.

Таблиця 6.5 Чисельність худоби та виробництво яловичини і телятини

Світ, континент, країна	Чисельність великої рогатої худоби по роках, тис. гол.				Виробництво яловичини і телятини по роках, тис. т				Виробництво м'яса на 1 голову, кг
	1999 р.	2000 р.	2001 р.	2001 у % до 1999р.	1999р	2000 р.	2001 р.	2001 у % до 1999 р.	
<i>I</i>	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Світ	1332249	1346430	1351792	101,5	56234	56517	56647	100,7	41,9
Європа	103550	101930	100654	97,2	8993	8630	8628	95,4	85,7
Беларусь	4686	4326	4220	90,1	262	269	295	112,6	69,9
Данія	1887	1868	1891	100,2	157	154	158	100,6	83,5
Естонія	308	267	253	82,1	22	15	19	86,4	75,1
Фінляндія	1037	1068	1085	99,8	90	90	90	100,0	82,9
Франція	20265	20527	20500	101,1	1609	1514	1571	97,6	76,6
Німеччина	14942	14658	14568	97,5	1374	1303	1360	99,0	93,4
Італія	7129	7162	7211	101,1	1164	1154	1133	97,3	157,1
Нідерланди	4206	4097	4050	96,3	508	471	475	93,5	117,3
Польща	6455	6093	5723	88,7	385	348	300	77,9	52,4
Росія	28480	27500	27300	95,9	1868	1897	1916	102,6	70,2
Іспанія	5951	6291	6164	103,6	678	632	616	90,8	99,9
Швеція	1713	1684	1652	96,4	145	150	143	98,6	86,6

Закінчення таблиці 6.5

Англія	11423	11133	10600	92,8	678	708	652	96,2	61,5
Україна	11722	10626	9914	84,6	791	754	735	92,9	74,1
Азія	448066	454497	454910	101,5	9769	10035	10141	103,8	22,3
Китай	101875	103582	105687	103,7	4711	4991	5162	109,6	48,8
Бангладеш	23652	23900	23900	101,0	170	177	172	101,2	7,2
Індія	214877	218800	219642	102,2	1421	1442	1463	102,9	6,7
Індонезія	11276	11642	11191	99,2	309	351	350	113,3	31,3
Японія	4658	4588	4530	97,2	295	250	231	78,3	51,0
Казахстан	3958	3998	4107	103,7	344	306	306	88,9	74,5
Півд.Корея	2486	2134	1954	78,6	342	306	226	66,1	115,7
Пакістан	21600	22000	22400	103,7	350	357	365	104,3	16,3
Турція	11091	10900	10800	97,4	365	371	377	103,3	34,9
Узбекістан	5225	5268	5344	102,3	372	413	420	112,9	78,6
В'єтнам	4064	4128	4200	103,3	85	92	97	114,1	23,1
Північна Америка	160986	160761	160676	99,8	15342	15519	15233	93,3	94,8
Канада	12902	12815	12996	100,7	1265	1246	1250	98,8	96,2
Мексіка	30193	30492	30600	101,3	1400	1409	1428	102,0	46,7
США	99115	98198	97277	98,1	12123	12298	11980	98,8	123,1
Південна Америка	295237	301280	308569	104,5	11620	11721	11813	101,7	38,3
Аргентина	49057	48674	50167	102,3	2720	2683	2640	97,1	52,6
Бразилія	164621	169876	171786	104,3	6413	6540	6671	104,0	38,8
Колумбія	24363	25206	28332	116,3	716	745	746	104,2	26,3
Венесуела	15992	15800	16000	100,1	384	360	365	95,0	22,8
Африка	225674	230441	230047	101,9	3837	3946	4064	105,9	17,7
Ефіопія	35095	35480	34500	98,3	290	298	298	102,8	8,6
Океанія	36288	37464	37722	103,9	2593	2583	2654	102,3	70,3
Австралія	26578	27588	27588	103,8	2011	1988	2040	101,4	73,9
Нова Зеландія	8960	9120	9370	104,6	561	572	590	105,2	63,0

Протягом 1999 – 2001 років за умови стабілізації в світі поголів'я корів чисельність великої рогатої худоби збільшилась на 1,5%, а виробництво яловичини і телятини зросло лише на 0,7%. В Європі мали місце скорочення чисельності великої рогатої худоби на 2,8% і виробництво яловичини на 4,6%. В Азії збільшилась чисельність великої рогатої худоби на 1,5%, а виробництво яловичини - на 3,8%. У Північній Америці не змінилися ні поголів'я великої рогатої худоби, ні виробництво яловичини. У Південній Америці поголів'я великої рогатої худоби збільшились на 4,5%, а виробництво яловичини – лише на 1,7%. В Африці та Океанії зросло як поголів'я худоби - відповідно на 1,9% та 3,9%, так і виробництво яловичини - на 2,3% та 5,9%.

Виробництво м'яса на одну голову в країнах світу становило 41,9 кг. Найбільше виробляють яловичини на 1 голову у Північній Америці (94,8 кг) і

Європі (85,7 кг), а найменше в Африці (17,7 кг) та Азії (22,3 кг).

Найвищі показники виробництва яловичини і телятини на 1 голову мали такі країни, як Італія (157,1 кг), США (123,1 кг), Нідерланди (117,3 кг), Південна Корея (115,7 кг). В Україні виробляють на 1 голову 74,1 кг яловичини. Найменше виробляють яловичини на 1 голову в Індії (6,7 кг), Бангладеші (7,2 кг) та Ефіопії (8,6 кг).

6.6 Чисельність свиней і виробництво свинини

Світ, континент, країна	Чисельність свиней по роках, тис. гол.				Виробництво свинини по роках, тис. т				Виробництво свинини на 1 голову, кг
	1999 р.	2000 р.	2001 р.	2001 у % до 1999р.	1999 р.	2000 р.	2001 р.	2001 у % до 1999 р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Світ	904142	908166	922929	102,1	89698	89584	89584	101,7	98,5
Європа	170924	165889	163853	95,9	23409	22767	22767	95,5	136,5
Беларусь	3698	3566	3431	92,8	305	247	247	86,9	77,2
Данія	11626	11922	12125	104,3	1642	1624	1624	103,8	140,6
Естонія	326	286	300	92,0	31	30	30	103,2	106,7
Фінляндія	1351	1296	1300	96,2	182	173	173	93,4	130,8
Франція	14682	14635	14635	96,7	2353	2312	2312	95,8	154,1
Германія	26294	26001	25767	98,0	4103	3981	3981	99,2	158,0
Італія	8323	8415	8329	100,1	1472	1478	1478	102,6	181,3
Нідерланди	13567	13139	12822	94,5	1711	1623	1623	92,0	122,8
Польща	18538	18224	16992	91,7	2043	1923	1923	81,7	98,3
Іспанія	21668	21526	23348	107,7	2893	2912	2912	103,7	128,5
Швеція	2115	1918	1891	89,4	325	277	277	84,9	145,9
Великобританія	7284	6482	5845	80,2	1047	923	923	74,7	133,8
Україна	10083	10073	9078	90,0	656	676	676	92,7	67,0
Росія	17248	18300	15700	91,0	1485	1603	1603	109,1	103,2
Азія	519728	129327	550513	105,9	47907	48194	48194	104,2	90,7
Китай	429212	437551	454420	105,9	41048	41371	41371	104,2	94,2
Індія	16500	17000	17500	106,1	560	578	578	106,2	34,0
Індонезія	7042	5357	5897	83,7	550	412	412	74,9	69,9
Японія	9879	9806	9785	99,0	1277	1269	1269	97,9	127,7
Корея Південна	7864	8214	8720	110,9	996	916	916	93,2	106,4
Філіппіни	10397	10711	11063	106,4	973	1008	1008	109,3	96,2
В'єтнам	18886	20194	20200	107,0	1318	1409	1409	107,4	70,1
Північна Америка	97872	95526	97445	99,6	11637	11589	11589	102,8	122,8
Канада	12409	12254	12600	101,5	1566	1638	1638	114,9	142,9
Куба	2500	2600	2700	108,0	103	103	103	108,7	41,5
Мексика	15748	16088	17750	112,7	994	1030	1030	115,1	64,4

Закінчення таблиці 6.6

США	62206	59342	59138	95,1	8758	8597	8597	99,2	146,9
Південа Америка	56423	57867	55399	98,2	2790	3015	3015	112,2	56,5
Бразилія	30839	31562	29424	95,4	1684	1888	1888	116,9	66,9
Африка	18606	18517	18467	99,2	620	604	604	97,6	32,8
Океанія	5242	5052	5094	97,2	472	470	470	105,7	98,0
Австралія	2626	2433	2433	92,6	362	362	362	107,5	159,9

Поголів'я свиней і виробництво свинини у світі представлено в таблиці 6.2.6. За період з 1999 по 2001 роки поголів'я свиней і виробництво свинини збільшились відповідно на 2,1% та 1,7%. В Європі скоротилось поголів'я свиней на 4,1%, а виробництво свинини – на 4,5%. В Азії чисельність свиней збільшилась на 5,9%, а виробництво свинини зросло на 4,2%. В Америці, як Південній, так і Північній, незначною мірою скоротилось на 0,2% та 1,8% чисельність свиней, але виробництво свинини збільшилось на 2,8% та 12,2%. За умови незначного скорочення поголів'я (на 2,8%) збільшилось виробництво свинини в Океанії на 5,7%. В Африці спостерігалось скорочення поголів'я свиней і виробництва свинини.

Найкрупнішими виробниками свинини в світі є Китай (42787 тис.т), США (8690 тис.т), Германія (4071 тис.т), Іспанія (3000 тис.т), Франція (2255 тис.т), Бразилія (1888 тис.т). В Україні у 2001 році виробляли 608 тис.т свинини.

У світі в середньому на 1 голову виробляли свинини на 98,5 кг. Найбільше свинини на 1 голову виробляли такі країни: Італія (181,3 кг), Німеччина (158,0 кг), Франція (154,1 кг), Швеція (145,9 кг), США (146,9 кг), Данія (140,6 кг), Канада (142,9 кг), Австралія (159,9кг), Великобританія (133,8 кг). В Україні на 1 голову виробляли 67 кг свинини.

Таблиця 6.7 Чисельність овець і виробництво баранини

Світ, континент, країна	Чисельність овець по роках, тис. гол.				Виробництво баранини по роках, тис. т				Виробництво баранини на 1 голову кг
	1999	2000	2001	2001 у % до 1999р	1999	2000	2001	2001 у % до 1999 р.	
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>8</i>	<i>9</i>	<i>10</i>
Світ	1052952	1057827	1056184	100,3	7448	7624	7532	101,1	7,1

Закінчення таблиці 6.7

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Європа	138342	134446	128752	93,1	1248	1246	1141	91,4	8,9
Болгарія	2774	2549	2286	82,4	51	45	41	80,4	17,9
Франція	10240	10004	10000	97,6	132	132	135	102,3	13,5
Італія	10894	11017	11089	101,8	70	65	60	85,7	5,4
Португалія	5850	5900	5900	100,8	22	24	22	100,0	3,7
Румунія	8409	8121	7800	92,8	50	52	54	108,0	6,9
Росія	13412	14000	14000	104,4	124	106	110	88,7	7,9
Іспанія	24190	23965	24400	100,9	221	232	240	108,6	9,8
Велико-британія	44656	42261	36697	82,2	361	359	258	71,5	7,0
Україна	1198	1060	995	83,1	15	16	13	86,7	13,1
Азія	369243	369705	371420	100,6	3026	3111	3115	102,9	8,4
Афганістан	14000	12000	11000	78,6	112	96	88	78,6	8,0
Китай	127352	131095	133160	104,6	1335	1440	1435	107,5	10,8
Індія	57600	57900	58200	101,0	228	229	230	100,9	3,9
Іран	53900	53500	53000	98,3	293	285	280	95,6	5,3
Казахстан	8691	8725	8939	102,8	95	87	88	92,6	9,8
Киргизія	5308	3264	4160	125,8	43	40	40	93,0	9,6
Монголія	15191	13876	15667	103,1	97	90	90	92,8	5,7
Пакистан	23900	24100	24200	101,2	185	190	195	105,4	8,1
Сирія	13998	13505	12362	88,3	177	184	195	110,2	15,8
Турція	29435	29435	29435	100,0	313	313	313	100,0	10,6
Узбекистан	7840	8000	8100	103,3	73	86	88	120,5	10,9
Північна									
Америка	15168	15142	15327	101,0	160	158	156	97,5	10,2
Канада	649	695	840	129,4	11	11	11	100,0	13,1
Мексика	5949	6046	6150	103,4	31	33	36	116,1	5,8
США	7215	7032	6965	96,5	112	107	103	92,0	14,8
Південна									
Америка	75911	75219	75312	99,2	243	250	250	102,9	3,3
Аргентина	13703	13562	13500	98,5	45	50	50	111,1	3,7
Бразилія	14400	14785	15000	104,2	71	72	72	101,4	4,8
Перу	14897	14686	14500	101,4	30	31	31	103,3	2,1
Уругвай	14409	13032	13032	90,4	51	51	51	100,0	3,9
Африка	243488	248948	250147	102,7	1148	1170	1176	102,4	4,7
Південна Африка	28680	28551	28000	97,6	112	118	118	105,4	4,2
Судан	44802	46095	47000	104,9	142	143	144	101,4	3,1
Океанія	161150	163945	164001	101,8	1146	1220	1225	106,9	7,5
Австралія	115456	118552	120000	103,9	629	681	663	105,4	5,5
Нова Зеландія	45680	45379	43987	96,3	517	539	562	108,7	12,8

Чисельність світового поголів'я овець за період з 1999 по 2001 роки майже не змінилось, а виробництво баранини зросло на 1,1% (табл. 6.2.7). Зростання виробництва баранини спостерігалось в Азії і Південній Америці на 2,9%, Африці на 2,4%, Океанії на 6,9%. Найбільше виробляли баранини такі країни: Китай (1435 тис.т), Австралія (663 тис.т), Нова Зеландія (562 тис.т), Турція (313 тис.т),

Великобританія (258 тис.т), Сірія та Пакістан – по 195 тис.т. В Україні в 2001 році виробили лише 13 тис.т баранини.

Найбільше баранини на одну голову виробляли в Болгарії (17,9 кг), Франції (13,5 кг), Пакистані (15,8 кг), Канаді (13,1 кг), США (14,8 кг), Новій Зеландії (12,8 кг). В Україні виробили на 1 голову 13,1 кг баранини.

Таблиця 6.8 Виробництво продукції птахівництва

Світ, континент, країна	М'ясо птахів по роках, тис. т				Яйця курей по роках, маса тис. т			
	1999	2000	2001	2001 у % до 1999 р.	1999	2000	2001	2001 у % до 1999 р.
Світ	65237	68010	69949	107,2	49990	51354	52435	104,9
Європа	10747	10842	10997	102,3	6951	6723	6808	97,9
Беларусь	70	65	70	100,0	190	187	190	100,0
Франція	2188	2203	2077	94,9	1054	1039	1047	99,3
Німеччина	748	802	866	115,8	874	891	890	101,8
Італія	1177	1140	1156	98,2	798	686	707	88,6
Нідерланди	767	759	756	98,6	647	668	658	101,7
Польща	610	626	620	101,6	415	424	428	103,1
Росія	737	771	778	105,6	1846	1889	1945	105,4
Іспанія	1002	987	1034	103,2	640	522	560	87,5
Великобританія	1522	1512	1562	102,6	586	593	629	107,3
Україна	204	193	189	92,6	491	497	525	106,9
Азія	20983	22330	23241	110,7	27807	28974	29623	106,5
Китай	11943	12865	13287	111,2	18510	19433	19884	107,4
Індія	559	575	595	106,4	1732	1783	1906	110,0
Індонезія	620	728	864	139,3	525	576	600	114,3
Іран	745	823	860	115,4	570	579	600	105,3
Японія	1211	1195	1180	97,4	2535	2527	2526	99,6
Малазія	810	821	831	102,6	398	413	420	105,5
Філіппіни	517	555	610	118,0	440	445	445	101,1
Саудівська Аравія	419	419	419	100,0	136	136	136	100,0
Таїланд	1190	1221	1366	114,8	496	515	530	106,8
В'єтнам	325	351	372	114,5	165	166	168	101,8
Північна Америка								
Канада	19687	20275	20731	105,3	7381	7642	7812	105,8
Мексіка	1014	1062	1092	107,7	356	374	363	102,0
США	1767	1863	1945	110,1	1635	1786	1882	115,1
США	16039	16434	16748	104,4	4912	5000	5000	101,8
Південна Америка								
Аргентина	8937	9601	9913	110,9	2747	2813	2877	104,7
Бразилія	983	1000	971	98,8	319	325	325	101,9
Перу	5647	6125	6392	113,2	1467	1509	1538	104,8
Венесуела	554	610	620	111,9	161	162	160	99,4
Венесуела	516	539	550	106,6	168	176	180	107,1
Африка	2973	3012	3046	102,4	2015	2043	2070	102,7
Південна Африка	711	704	705	99,2	334	318	318	95,5
Океанія	760	771	827	108,8	213	216	216	101,4
Австралія	642	644	693	107,9	148	148	149	100,7
Нова Зеландія	101	109	118	116,8	51	54	54	105,9

Найбільш динамічно в ці роки розвивалось птахівництво (табл. 6.2.8). У країнах світу виробництво продуктів птахівництва зросло на 7,2%, в Європі – на 2,3%, в Азії – на 10,7%, у Північній Америці – на 5,3%, в Африці – на 2,3%, Океанії – на 8,8%.

Найбільш крупними виробниками продукції птахівництва є такі країни: США (16748 тис.т), Китай (13287 тис.т), Бразилія (6392 тис. т), Франція (2077 тис.т), Мексіка (1945 тис. т), Таїланд (1366 тис.т), Великобританія (1562 тис. т). В Україні в 2001 році було вироблено 189 тис. т м'яса птахів.

Виробництво яєць курей в країнах світу збільшилось на 4,9%. Воно зросло в Азії (на 6,5%), Північній Америці (на 5,8%), Південній Америці (на 4,7%), Африці (на 2,7%), Океанії (на 1,4%). Найкрупнішими виробниками яєць були Китай (19884 тис.т), США (5000 тис.т), Японія (2525 тис.т), Росія (1945 тис.т). В Україні в 2001 році виробляли яєчної маси 525 тис. т.

Завдяки вдосконаленню селекції, застосуванню схрещування і гібридизації, освоєння заходів біотехнології, більш широкого використання кращих порід, поліпшення кормовиробництва і годівлі тварин, освоєння інтенсивних технологій у більшості країн виробництво продукції тваринництва зростало.

У період з 1950 по 1986 роки виробництво продукції тваринництва випереджало зростання населення земної кулі.

Нерентабельність тваринництва в Україні обумовлена наступними причинами.

1. Багаторічним курсом на крупні й надкрупні тваринницькі комплекси з дуже високим рівнем концентрації тварин. При цьому створювались несприятливі епізоотичні та екологічні умови. Не були вирішені питання утилізації гною, кормовиробництва і кормозабезпечення тваринництва.

2. Не використовувались великі площі природніх угідь, такі як пасовища. Не реалізовувалося те, що тварина – це найбільш досконалий комбайн.

Підвищити ефективність тваринництва можна за рахунок таких факторів.

1. Оптимізація кормової бази та повнцінна годівля. Про значення годівлі тварин певною мірою свідчить те, що в структурі собівартості продукції

тваринництва вартість кормів складає:

- При виробництві молока 50-55%;
- яловичини 65-70%;
- свинини 70-75%.

Для ефективного розвитку тваринництва важливі не тільки кількість, але і якість кормів, що визначається вмістом у них поживних речовин. Проблема зміцнення кормової бази в сучасних умовах пов'язана з достатнім виробництвом концентрованих кормів. Вони потрібні для тварин усіх видів, особливо для свиней і птахів. Тут ефективність виробництва прямо пов'язана з розвитком комбікормової промисловості.

2. Здешевлення будівництва тваринницьких приміщень та інших об'єктів. При цьому необхідно широко використовувати місцеві, легкодоступні, дешеві, гігієнічні будівельні матеріали. Приміщення для тварин мають бути не енерговитратними і забезпечувати оптимальні зоогігієнічні умови. В умовах несприятливого мікроклімату знижуються молочність на 10-20%, приріст живої маси на відгодівлі на 20-30%, несучість птахів на 30%, зростає відхід молодняка до 30%.

3. Висока санітарно-гігієнічна та загальна ветеринарна культура.

4. Зменшення витрат на догляд і утримання тварин.

5. Максимально повна переробки тваринницької продукції на місці виробництва.

6. Підвищення продуктивності тварин тощо та ін.